ΜΙΑ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΣΟΦΟΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Βίος καὶ πολιτεία τοῦ Τσιμάρα. Τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰονίου Κράτους. Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ σπουδαία βιβλιοθήκη, ποὺ ζοῦσε σὰν ἐρημίτης. Τί λέγει ὁ θρῦλος. Μιὰ ἀπόφασις τῆς Ἰονίου Γερουσίας. Οἱ ἀπεσταλμένοι στην Κεφαλληνία καὶ ἡ ἀποθέωσις τοῦ Τσιμάρα. Μιὰ περίεργη σκηνή. Ὁ θάνατος τοῦ «σοφοῦ» καὶ ἡ καταπληκτικὴ ἀποκάλυψις. Τὸ περίφημο βιβλίο μὲ τὴν Ἰταλικὴ ἐπιγραφή. Ἀπίστευτα πράγματα, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἡ ἱστορία ποὺ θὰ διηγηθοῦμε εἶνε Κεφαλλωνίτικη, ἀληθινή, καὶ δείχνει τί μπορεῖ νὰ κατορθώση ἕνας σιωπηλὸς ἄνθρωπος, ποὺ μὲ τὴ σιωπὴ του ἀφίνει τὸν κόσμο νὰ πιστεύη ὅτι εἶνε σοφός.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ Κεφαλληνία, προσωρινὰ προσαρτηθῆ στὴν Ἑλλάδα, ἀποτελοῦσε μέρος τοῦ Ἰονίου Κράτους, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴ Βουλή του καὶ τὴ Γερουσία του στὴν Κέρκυρα. Τὸ Ἰόνιο Κράτος ἐκυβερνιόταν μὲ σύστημα ποὺ ἦταν κρᾶμα πολιτεύματος τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Ἀγγλικῆς διοικήσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ στοιχεῖα Ἑλληνικά. Τὸ Ἑπτανησιακὸ αὐτὸ κρατίδιο ἦταν τέλειο, δὲν τοῦλειπε τίποτα.

Τὴν ἐποχὴ λοιπὸν ἐκείνη, ζοῦσε στὸ Ἀργοστόλι ἕνας τύπος ἐντελῶς ἰδιόρρυθμος, Τσιμάρας ὀνόματι, ὁ ὁποῖος εἶχε σπουδάσει νομικὰ στὴν Ἰταλία καὶ εἶχε διορισθεῖ δικηγόρος, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐξήσκησε τὸ ἐπάγγελμά του. Ζοῦσε ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά του, μαζὺ μὲ τὴ μητέρα του καὶ μὲ μιὰ γρηᾶ ὑπηρέτρια. Ὁ Τσιμάρας αὐτὸς —μὲ τὶς φαβορίτες καὶ τὰ μαπουγιάλια, ποὺ τοῦδιναν ὄψι Γερμανοῦ σοφοῦ— σπανίως ἔβγαινε τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὸ σπίτι του. Οἱ διαβαίνοντες ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ του, τὸν ἔβλεπαν πίσω ἀπὸ τὰ τζάμια, νὰ κάθεται κοντὰ στὴ βιβλιοθήκη του καὶ νὰ γράφη, σοβαρός, σκυμμένος ἐπάνω στὰ χαρτιά του.

—Ποιὸς ξέρει τί σοφίες κατεβάζει, ἔλεγαν οἱ Ἀργοστολιῶτες περνῶντας ἀλαφροπάτητοι γιὰ νὰ μὴ διαταράξουν τὴ μελετηρὴ ἀπασχόλησι τοῦ σοφοῦ συμπολίτη τους.

Σὲ τί καταγίνονταν λοιπὸν ὁ Τσιμάρας; Κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ τὸ προσδιορίση, γιατὶ καὶ ὅσοι τὸν ἐρώτησαν ἀπ' εὐθείας, ἢ μὲ περιστροφές, δὲν ἔλαβαν καμμιὰ ἀπάντησι. Ὁ ἰδιόρρυθμος νομοδιδάσκαλος δὲν μιλοῦσε καὶ ἄφινε νὰ μιλῆ γιὰ λογαριασμό του ὁ θρῦλος... Καὶ ὁ θρῦλος διηγόταν πράματα σημαντικά: Δηλαδὴ ὅτι ὁ Τσιμάρας καταγίνεται σὲ μελέτες πολιτειακές, στὴ συγγραφὴ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τοῦ τόπου, στὴν ἑρμηνεία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων, στὴν ὑψηλή, τέλος, Μεταφυσική, ἀγωνιζόμενος νὰ λύση τὸ πρόβλημα «τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων» καὶ ἄλλα τέτοια...

Ὅταν τέλος ἡ φήμη τοῦ Τσιμάρα ὡς συγγραφέως εἶχε φτάσει στὸ καταχόριφο, ἡ Ἰόνιος Γερουσία ἀπρόκειτο νὰ ἐκλέξη τὸν Πρόεδρό της... Ἔγινε λοιπὸν ψηφοφορία, καὶ οἱ Ἑπτανήσιοι γερουσιαστὲς ἔβγαλαν Πρόεδρο τὸ μυστηριώδη σοφὸ τοῦ Ἀργοστολιοῦ. Τὸν Τσιμάρα!... Τὸν ἐξέλεξαν παμψηφεί.

Τὴν ἴδια μέρα δὲ κατέπλευσε στὴν Κέρκυρα τὸ πρῶτο βαπόρι τοῦ Κράτους —ποὺ τ' ὠνόμασαν «Ἰόνιο»— καὶ στὸ ὁποῖον ἐπεβιβάσθη ἡ ὑπὸ τῆς Γερουσίας συγκροτηθεῖσα Ἐπιτροπή, γιὰ νὰ πάη στὸ Ἀργοστόλι, ν' ἀναγγείλη στὸν Τσιμάρα τὴν ἐκλογή του καὶ νὰ τὸν παραλάβη...

* * *

Ὅταν τὸ «Ἰόνιον» κατέπλευσε στὸ λιμάνι τοῦ Ἀργοστολιοῦ, ἡ πόλις ἀναστατώθηκε ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό της... Τί τιμὴ γιὰ τὸ νησί!... Ὁ Τσιμάρας ὁ σοφός, ὁ Κεφαλλωνίτης, Πρόεδρος τῆς Γερουσίας! Ἦταν γιὰ νὰ τρελλαθῆ κανεὶς ἀπὸ χαρά!... Καὶ ἡ Γερουσιαστικὴ Ἐπιτροπή, συνοδευμένη ἀπὸ χιλιάδες λαοῦ, ἐπῆγε στὸ σπίτι τοῦ Τσιμάρα, μὲ μουσικές, σημαῖες, ζητωκραυγές...

Στὸ μεταξύ, ὁ τρομερὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, ποὺ εἶχε ξεπεράσει στὴν ἀταραξία καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀρχαίους στωϊκούς, δὲν εἶχε ξεμυτίσει ἀπὸ τὸ σπίτι του. Σοβαρός, κουμπωμένος στὴ φρεντιγκότα του, ἐπίσημος, ἐδέχθη στὸ εὐρύχωρο γραφεῖο του τοὺς ἀπεσταλμένους, ἀνάμεσα σὲ χιλιάδες τόμους τῆς πατρογονικῆς του βιβλιοθήκης, ἄκουσε τὴν ἀναγγελία τῆς ἐκλογῆς του στὸ ὕπατο ἀξίωμα καὶ ἀκουμπῶντας τὴν παλάμη του σ' ἕνα μεγάλο κλειστὸ βιβλίο, ἀπάντησε ἔτσι, ἀρχαιοπρεπῶς:

«—Εὐχαριστῶ τὴν Γερουσίαν γιὰ τὴν προσγενομένην μοι τιμήν. Δυστυχῶς, ἄλλα, ὑψηλότερα καθήκοντα πρὸς τὴν Φιλοσοφίαν, δὲν μοῦ ἐπιτρέπουν ν' ἀποδεχθῶ τὸ ἀξίωμα. Ἔχω ἤδη ἀφιερώσει ὁλόκληρον τὸν ἑαυτόν μου εἰς τὴν συγγραφὴν κ' ἐπείγομαι νὰ φέρω εἰς πέρας τὸ ἔργον μου... Καλημέρα σας, κύριοι γερουσιασταί!...»

Καὶ ὁ Τσιμάρας, μὲ μιὰ ὑπόκλισι, ἔδωσε τέλος στὴ συνέντευξι... Οἱ γερουσιαστὲς ἔφυγαν ἄπρακτοι, λυπημένοι, ἀλλὰ γεμᾶτοι θαυμασμὸ γιὰ τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀληθινῆς σοφίας, ἡ ἁποία ἔχει τὴ δύναμι νὰ ἐξευτελίζη τὴ δόξα, περιφρονῶντας μιὰ ὁλόκληρη Γερουσία!...

Καὶ ὁ θρῦλος γύρω ἀπὸ τὸ «σοφὸ τῆς Κεφαλληνίας» ἐγιγαντώθηκε.

* * *

Τέλος, ἕνα πρωΐ, τὸ Ἀργοστόλι ἐμάθαινε μὲ συγκίνησι ὅτι ὁ σοφὸς συμπολίτης τους εἶχε πεθάνει ἀπὸ συγκοπὴ τῆς καρδιᾶς.

«—Γιὰ τὸ Θεό, νὰ μὴ χαθοῦν τὰ χειρόγραφά του, τὰ ἔργα του!», εἶπαν ὅλοι.

Οἱ συγγενεῖς του ἐφρόντισαν νὰ σφραγιστοῦν τὰ συρτάρια του, καὶ ἡ κηδεία του ἔγινε δημοτελής. Καὶ τὸ Ἀργοστόλι ἐπερίμενε πειὰ μὲ ἀγωνία τὴν τρίτη μέρα, ποὺ θὰ γινόταν ἡ ἀποσφράγισις...

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη, στὸ γραφεῖο τοῦ Τσιμάρα ἐσυγκεντρώθηκαν οἱ λίγοι συγγενεῖς του καὶ ὁ Εἰρηνοδίκης...

Ὁ δικαστικὸς ἔσπασε τὶς σφραγίδες, ἄνοιξε τὰ συρτάρια, ἔψαξε μὲ προσοχή, ἀλλὰ χειρόγραφα δὲν εὑρῆκε, παρὰ μόνο τὸ μεγάλο ἐκεῖνο βιβλίο ποὺ εἶχε ὁ Τσιμάρας μπροστά του· ὅταν ἐδέχτηκε τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς Γερουσίας... Τὸ μυστηριῶδες βιβλίο ἦταν χειρόγραφο καὶ εἶχε τὴν ἀκόλουθη ἐπιγραφὴ Ἰταλιστί:

Χρονικὰ σκανδαλώδη, ἀλλ' ἀναγκαῖα»

Ὁ Εἰρηνοδίκης ἄνοιξε τὸ περίεργο σύγγραμμα καὶ ὅσο διάβαζε, τόσο ἔμενε κατάπληκτος. Ἦταν ὅλο μικρὲς ἱστορίες, τῆς σχολῆς τοῦ Βοκκακίου, ἕνα εἶδος ἐρωτικὰ ἀπομνημονεύματα, στὰ ἁποῖα ὁ Τσιμάρας περιέγραφε τὰ κατορθώματά του!... Πῶς ἐσαγήνευε τὶς διάφορες κυρίες τῆς πόλεώς, πῶς κατώρθωνε, μὲ τὴ βοήθεια τῆς γρηᾶς ὑπηρέτριάς του νὰ τὶς φέρνη νύχτα στὸ σπίτι του, τί δῶρα εἶχε κάνει σὲ καθεμιά, πῶς τοῦ παραδόθηκαν ἀπὸ θαυμασμὸ στὴ... σοφία του κλπ. Καὶ ὅλ' αὐτὰ μὲ φοβερὲς λεπτομέρειες... Σὲ μιὰ στιγμή, ὁ Εἰρηνοδίκης ἔκλεισε ἀπότομα τὸ βιβλίο, ἔβγαλε φωνὴ ψυχικῆς ὀδύνης κ' ἔφερε τὸ χέρι στὸ μέτωπο. Ὁ δυστυχὴς δικαστικὸς εἶχε ἀνακαλύψει καὶ... τὸ δικό του συζυγικὸ ἀτύχημα στὰ φοβερὰ ἐκεῖνα ἀπομνημονεύματα τοῦ Κεφαλλωνίτη Καζανόβα!...

«—Ἀχρεῖε Τσιμάρα!» εἶπε μέσα του.

Ἔπειτα ὁ Εἰρηνοδίκης εἶπε στοὺς συγγενεῖς τοῦ μακαρίτη:

—Ἂν τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου αὐτοῦ γίνη γνωστό, τὸ Ἀργοστόλι θὰ πλέξη στὸ αἷμα!... Οἱ Ἀργοστολιῶτες θὰ σφάξουν τὶς γυναῖκες τους!... Προτείνω νὰ τὸ κάψουμε ἀμέσως, χωρὶς νὰ προχωρήσωμε στὸ διάβασμά του...

Οἱ συγγενεῖς παραδέχτηκαν τὴ γνώμη τοῦ Εἰρηνοδίκη. Κ' ἔτσι, τὸ περιλάλητο βιβλίο, ποὺ ἔκλεινε μέσα του ὅλα τὰ κατορθώματα τοῦ «σοφοῦ τῆς Κεφαλλωνιᾶς», παραδόθηκε στὸ «καθαρτήριον πῦρ». Μὲ τὸν τρόπο αὐτόν, ἐσώθηκε ἡ ὑπόληψι τοῦ Τσιμάρα, ἀλλὰ καὶ πολλῶν οἰκογενειῶν τοῦ νησιοῦ.

Περνοῦσε τὶς ἡμέρες του κλεισμένος στὴ βιβλιοθήκη του...

σώση αὐτὸν τὸ βασανισμένο.

Μὰ ἡ μοῦρα, ἀόγατη, τοῦ εἶπε πάλι μυστικά:

—Μὴ λησμονεῖς πῶς μπορεῖς νὰ κάμης τὸ καλὸ μονάχα στοὺς φίλους σου, μὰ ὄχι στοὺς ἐχθρούς σου καὶ στὸν ἴδιο τὸ φονιά σου.

Τὸ βασιλόπουλο πλησίασε τὸν πληγωμένο καὶ στάθηκε ἀποπάνω του. Τράβηξε τὸ μτηγμένο σπαθὶ ἀπ' τὸ στῆθος του, καὶ ἀπὸ τὰ μάτια του ἔτρεχαν ποτάμι δάκρυα.

Ἔπλυνε μὲ κρύο νερὸ τὴν πληγὴ καὶ ὁ πληγωμένος κοιμήθηκε.

Μὰ —πρᾶμμα παράξενο— ἐκεῖ στὴ γωνιά, φάνηκε ἄξαφνα μιὰ ἀργυρόφεγγη ἐλιά, βαρειὰ ἀπὸ καρπό, καὶ καταγῆς ἡ φλοῦδα τοῦ ξεροῦ ραβδιοῦ. Τὸ ραβδὶ εἶχε βλαστήσει, εἶχε γίνει δέντρο! Θαῦμα!...

Τὴν ἴδια στιγμή, σὰν νεράϊδα ὄμορφη, ἔμπαινε μέσα κι' ἡ βασιλοποῦλα τοῦ πύργου τοῦ κρυστάλλινου, ντροπαλὴ καὶ δροσερή, καὶ ἔδωκε τὸ κοντυλένιο χέρι της στὸ βασιλιᾶ...

* * *

Ἔγιναν χαρὲς καὶ πασχαλιές, καὶ ἡ Μοῖρα, ποὺ ἔπρεπε νὰ φέρη κι' ἐκείνη τὸ δῶρο της, εἶπε στὸ νέο ἀντρόγυνο πὼς θὰ τοὺς χαρίση τὸν πιὸ γνωστικὸ καὶ τὸν πιὸ ὡραῖο διάδοχο τοῦ κόσμου.

Καὶ στὰ τέλος πρόσθεσε γελαστὴ στὸ βασιλόπουλο:

—Ἀληθινά, μὲ τὸ πρῶτο μου χάρισμα εἶσαι εὐχαριστημένος;

—Ἄ, ὄχι! Δὲν τὸ θέλω πειὰ τὸ χάρισμά σου. Ἂν ἤμουν ἐκδικητικός, μεγάλη δύναμι θάδινε στὰ χέρια μου. Πάρε το, φοβοῦμαι τὸν ἑαυτό μου, μὴν ἀλλάξω καὶ τὸ μεταχειριστῶ κακά. Ὅσο γιὰ τὸ καλὸ ποὺ σκόπισα, δὲν ἔχει ἀξία. Ἄδικα ὁ λαός μ' εὐγνωμονεῖ. Εἶμαι τυφλὸ ὄργανό σου. Ὅλα τὰ καλὰ μὲ τὴ δική σου δύναμι τὰ ἔκανα...

Ἡ Μοῖρα γελαστὴ πάλι εἶπε:

—Πίστευες πὼς σοῦ ἔδωκα χαρίσματα; Ὅ,τι ἔκαμες, τὸ ἔκαμες μὲ τὴ δική σου δύναμι καὶ θέλησι... Χολόσκανες πὼς ἡ ἐλπὶ δὲν ἀνθίζει; Ναί, δὲν ἀνθίζει μὲ μιὰ πρᾶξι ποὺ μπορεῖ νὰ εἶνε βρασμὸς τῆς στιγμῆς. Ἄνθισε γι' αὐτὴν τὴν ἀδιάκοπη πάλη, γι' αὐτὴν τὴ νίκη ποὺ νίκησες γιὰ πάντα τὸν ἑαυτό σου, τὴ μεγαλείτερη νίκη τοῦ ἀνθρώπου... Ἄνθισε γιατὶ φάνηκες ὅσο δὲν παίρνει καλός...

Τότε τὸ βασιλόπουλο κατάλαβε τὴ βαθειὰ ἔννοια τῆς κουβέντας τῆς Μοίρας, κατάλαβε πὼς τὸ καλὸ βρίσκεται μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πὼς καθένας μπορεῖ νἀναι καλὸς κι' ἄκακος στὸν κόσμο... Κατάλαβε πὼς κάθε καρδιὰ ποὺ κάνει τὸ καλὸ ἀνθίζει σὰν τὸ ξερὸ ραβδὶ καὶ βγάζει καρπούς. Κ' εὐτυχισμένο πειὰ ἔζησε μὲ τὴ βασιλοποῦλα ζωὴ ἀνειρεμμένη... ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ